

A HITEL

megelőző számában a cselekvő fiatal magyarok kérdésével kapcsolatosan beszéltünk azokról a sajtómegnyilatkozásokról, amelyek félreértették céljainkat. Ezúttal azokból az írásokból közlünk, amelyek megérezték folyóiratunk hiányosságai ellenére is a mögötte feszülő jószándékot s a helyzetünkön való segíteni akarást. Nem tagadhatjuk, hogy örömmel töltött el célkitűzéseinknek felismerése s a bizalomnak előlegezése, amely az írásokból kiárad. Jól tudjuk, hogy az állandó anyagi gondok mellett (hiszen előfizetőinknek legalább fele még nem tett eleget kötelezettségének), meg aztán munkatársi körünk kicsinysége, valamint tudományos segédeszközeink hiányossága miatt, a magyar élet sok kérdése még feltárás nélkül vár a kutatókra, sok izgató és érdeklő problémánkat még nem tudtuk gyökereiben megragadni. Így pl. a társadalmi osztályok, főként a munkástársadalom helyzete, a falu gazdasági felmérése, közéletünk, sajtónk, közszellemünk hibáinak, hiányosságainak tárgyilagos elemzése, stb. még mindig csak program. Élő program azonban, melyet megvalósítani óhajtunk — folyóiratunk munkatársainak, barátainak, előfizetőinek és olvasóinak pártoló segítségével. S ha igaz van Németh Lászlónak, úgy „a vállalkozáshoz hitel kell”. A szellemiekhez még inkább, mint az anyagiakhoz... Ha Széchenyi újra fellépne, megint csak a Hitelt írhatná könyve homlokára, de most elsősorban a szellem vállalkozásba vetett bizalmát kellene alatta értenie“. Mi azt érezzük, hogy e bizalmat meg is kaptuk, úgy, amint itt következik kiragadott idézetekben :

1 KOVÁCS LÁSZLÓ, PÁSZTORTÜZ. 1936 MÁRC. 15. Az új transylván magyar ifjúság szellemi és lelki jelentkezése a Hitel, amint most új formájában. komoly férfias köntösben, útjára indul. Hasábjain számbavétel és belső tanácskozás foly arról, mi az, ami elvehetetlen tölünk és mi az a jövő, amit erre az elvehetetlenre építeni lehet... A pályatér, amelyet Albrecht Dezső felrajzol nekünk, érezzük, hogy a miénk. Biztosan látjuk, hogy ma más nem is lehet... A 80 oldalas folyóirat valóban újat és szükségeset hoz és jövődbe nézöt.

2 MAGYAR ÚT, 1936. ÁPR. 15 Ebben a lapban olyan erővel tör fel a transylván fiatalság életakarata, hogy előttünk egészen bizonyosnak látszik, hogy tovább jut minden eddigi kísérletnél. Ha ezt az erőt és színvonalat tartani tudják, szerezpük és munkájuk nemcsak Transylvániában, hanem ideát is igen szép és nagyjelentőségű lesz a magyar életben.

3 KEMÉNY JÁNOS, HELIKON. 1936 ÁPRILIS. Az újraéledt Hitel ezévi első számának keretét Albrecht Dezsőnek, Az építő " című tanulmánya adja meg. Seregszemléjének hiányai ellenére is ez a tanulmány az utóbbi idők egyik legmeggondolkozatóbb kisebbségi írása... A tartalom-

ből kiemelkedik a „Transylvániai szövetkezetek“, Vita Sándor írása. Grafikkal, térképpel, statisztikai adatokkal dolgozó módszere példaképpül szolgálhat a rügyező falumunkában és a gyakran mellébeszélésre hajlamos közgazdasági irodalomban. Elfogultságok leghalványabb árnyalataitól mentes, minden szavában csak az ügyre figyelő magatartása megérdemel minden elismerést.

4 TUDÓSÍTÓ, 1936 MÁRCIUS Ennek az ifjúságnak nyugodt a fellépése, mély a kultúrája, biztató a tekintete. Bár harcok tüzeiben áll, nem ragadtatja el magát. Ugyanaz a pesszimizmus, mely másokban a küzdelem leállítását javasolja, benne a felfokozott munka extázisát teremti. . . . Talán szimbólumnak lehet venni mikor azt hirdetik, hogy a jövő feladatait magunkra támaszkodva egyedül kell vállalni, a Hítel köteleit ők is úgy adják, hogy nemcsak magas dolgozatokat írnak belé, hanem nyomdai megjelenését is saját zsebükből fedezik abban a halvány reményben, hogy pénzük esetleg visszatérül.

5 MILOTAY ISTVÁN, ÚJ MAGYARSÁG, 1936 ÁPR. 5. Előre látható volt, hogy a transylván magyarság elhatározásaiban is a vajadás, a várakozás, a megállás, a rezignálás átmeneti tünetei után, sőt már azokkal párhuzamosan, azok ellenhatása gyanánt meg fog indulni az a nagy átalakulás, amelyet az élet kényszerítő törvényei diktálnak. A múlt vagy a félig múlt elhaló képleteinek, gondolkodásának, életformáinak, intézményeinek, ideáljainak likvidálását jelenti ez a folyamat, hogy újakat, életképebbeket alakítson ki helyettük sok szenvedés, sok megpróbáltatás árán. . . . Ennek a nagy fordulatnak — bátran lelki és szellemi forradalomnak is nevezhetjük ezt — kezdeti erőfeszítései reszketnek át egy késve hozzánk érkező új transylván folyóirat hasábjain. Szerkesztői a Hítel címet irták homlokzatára. Széchenyi egykori Hítelének címbetűivel. Bizonyára nem ok nélkül! Az a vágy és az a hit hajtja őket, hogy ezek alatt a címbetűk alatt ugyanazt a munkát végzik, amely szinte száz esztendővel ezelőtt sarkaikból vetette ki a régi Magyarországot, hogy új lelket, új irányt és új célokat adjon neki. Nagy feladat ez, roppant hivatás, talán még annál is nagyobb, mint amilyen száz esztendővel ezelőtt volt s a Hítel szerkesztői tisztában is vannak ezzel.

6 MAGYARSÁG, 1936 SZEPT. 12. . . . S a szellem és élet, a gondolat és tett eme új erőre kapó szövetsége mellett megszületik Transylvánia új nemzedékének Széchenyi nyomát követő nagyszerű magyar folyóirata — a Hítel —, amelynek már két száma tett eddig alapos, biztoskezdű és lelkiismeretes kísérletet Transylvánia népi, egyházi, kulturális és gazdasági javainak számbavételére és leltározására, hogy a régi, de a történelmi viharoktól alaposan megtépázott fundamentumon új élet, új virág nyílhatson. . . . A Hítel célzatosan és szándékosan adta első tanulmányának címéül az „Építő“ büszke elnevezést. Hitet, akaratot, bátorságot, de mindenek fölött munkát akar hirdetni ezzel, érzékenységektől és előítéletektől ment magyar közszellemet, ahol a kritika is termékeny talajra talál és az építő munka integráns részévé válik.

7 NEMZETI UJSÁG, 1936. MÁRC. 18. A Hítelt a transylvániai fiatal magyar értelmiség eleje írja és szerkeszti. Magas színvonala, tanulmányainak higgadsága és tudományos átgondoltsága azt bizonyítja, hogy a transylván fiatalok belátták: a szomorú helyzethez az elvek fenntartásával, amennyire lehet, alkalmazkodni kell. Magatartásuk minden tekintetben új, de a maga újdonságában is a legszebb magyar hagyományokhoz kapcsolódik. Az első szám kitűnő tanulmányai között gyakorlati adatainak halmazával különösen érdekes Vita Sándor cikke a transylvániai szövetkezetekről.

8 ELLENZÉK, 1936 MÁJ. 3. Az új Hítel már nemcsak az újság-forma rövidebb, de mindíg értékes cikkeit foglalja magába, hanem hosszabb tanulmányokat, melyek a magyar kisebbségi kérdések gyökeréig hatolnak... Felvilágosult önértékelés, tudatos szerepismeret, megfontolt kötelesséگانالیزis és mindezekből következőképpen átfogó teremtő vágy adja kezükbe a tollat.

9 KELETI UJSÁG, 1936. JULIUS 15. A Hítel második számával ismét bebizonyította, hogy komolyan veszi a célt, amit maga elé tűzött. Meg kell állapítanunk, hogy feladatuk betöltésében nem maradtak várakozáson alul.

10 SZENTIMREI JENŐ, BRASSÓI LAPOK, 1936 ÁPRILIS 19.
... Öröm látni, hogy az ifjúság milyen önkínzó kéjjel sürgeti és szolgálja a „magunk revíziója“ jelszavát, mely hát mégsem volt sziklára hullott mag, mert íme, öt esztendővel az elvetése után egyszerre csak csírázni kezd az ifjú szívekben...

11 KACSÓ SÁNDOR, BRASSÓI LAPOK, 1936 JÚL. 19. A kérdés, amit ezek az írások (Német László, Illyés Gyula, Szabó Zoltán könyvei) izekre bontanak most, hogy annál világosabban, annál meztelenebbül mutathassák be, valóban izgalmasan érdekes: hol van hát tulajdonképpen a magyarság népi ereje, az igazi magyar tömeg s milyen körülmények között építi, ha tudja, a magyar jövődöt?... Transylvániai magyar kisebbségi vonatkozásban a fent említett Hítel című folyóirat vállalta nálunk ezt a szerepet s a legsikerültebben Parádi Kálmán dr. felelt meg neki eddig.

12 TAMÁSI ÁRON, BRASSÓI LAPOK, 1936. ÁPRILIS 11. és 12.
Figyelmesen és a résztvevő lelkiismeret lehető tárgyilagosságával mérlegre tettem a hangot, a neveket, a látásmódot és a célkitűzéseket: s bizonyára nem fogok csalódní abban a véleményemben, hogy ennek a mostani Hítelnek a megjelenése a legfigyelemreméltóbb eredmény, amit a cselekvő transylván ifjúság az utóbbi években elért... A Hítel szellemi mozgalmára legalább annyira jellemző, mint demokratikus felfogása, az a könyörtelen szigorúság és szárazon ható tárgyilagosság,

amellyel történelmünket, a jelenünket és jövőnk szerepünket szemlélik. Ezt a szellemi magatartást ők azzal a kedvelt szavukkal jelölik meg, hogy önvizsgálat. A szigorúság a magyarság bűneivel szemben és a romantikamentes megállapítások az erényekkel kapcsolatban természet-szerűleg Széchenyit idézték fel zászlójukra eszménykép gyanánt.

13 SZABADSÁG, 1936 JÚLIUS 26. A Hítel, amely Széchenyi nagy művének címbetűit viseli homlokán, a széchenyiánus eszmék korszerű formában való életrekelését vallja programjának s a magyarság megszervezését hirdeti. Emellett a Hítel új számának magasszínvonalú s feltétlen komolyságú tanulmányai kézzelfogható bizonyosságai annak, hogy e nemzetpolitikai szemléltől mi sem áll messzebb, mint valamely szélsőséges politikai áramlat érdekében való olcsó hangulatkeltés. A lap valóban hézagpótló közéletünkben: szükség volt már egy folyóíratra, amely a magyar élet kérdéseit a napi publicisztika keretein túlmenő mélységben és terjedelemben tárgyalja. . . A Hítel nem „baloldali“ és nem „jobboldali“, hanem egyszerre magyar és egyszerre európai; magyarságának nem áldozza fel európaiasságát, de Európaért sem áldozza fel magyarságát.

Az Olvasóhoz!

Megelőzőleg bírálatokat közöltünk azzal a szándékkal, hogy a biztató sorok általános biztatássá legyenek, mert nagy szükségünk van erre is — mind munkatársaink további állhatatossága, mind előfizetőink unszolása szempontjából. Természetesen nem a hivalkodás vezet, mert tudatában vagyunk fogyatékosságainknak, de azt is tudjuk, hogy körülményeink között folyóiratunk három száma s a közölt huszonhárom tanulmány már is eredménynek számít. Ha célunkat nem is értük el még egészen, de megközelítettük s akkor, amikor lapjainkon az eszmeébresztés, a gazdasági vagy jogi szaktanulmány, a művészeti és irodalmi eszmecsere, a gondolatfelvető kisebb közlemény és az összefoglaló nagyobb értekezés, a politikai cétkitűzés, a tudományos tárgyilagosság, a bírálat és a biztatás egyként találkozik, oly szemlét adunk előfizetőinknek, mely nálunk még újszerű. És abban is biztosak vagyunk, hogy ki sem tagadhatja: a Hítel az önös érdekek fölötti közösségi érdekek szolgálatában áll s mint ilyen megérdemli a közösségi támogatást. Éppen ezért

immár ismételten kérjük előfizetőink sok száját, hogy a meleg elismerés mellett ne feledkezzenek meg az előfizetésről sem, mert a nehézségeket a szerkesztők vállalta súlyos anyagi s munkaáldozat sem győzheti le.

Lapunk utolsó lapján köszönettel nyugtázzuk az újabban beküldött előfizetési díjakat s reméljük, hogy

hátralékosaink is minél előbb eleget tesznek lapunk elfogadásával vállalt kötelezettségeiknek.

A Hítel kiadóhivatala.